

1 Tõendamiskohustus

1.1 Millised on tõendamiskohustust reguleerivad normid?

Säännöt, joiden mukaisesti tuomioistuin ottaa vastaan todisteita oikeuskäsittelyssä, perustuvat perustuslain 48 §:n 2 momenttiin.

Myös toista tuomioistuinta voidaan pyytää ottamaan vastaan todisteet tai todisteet voidaan ottaa vastaan oikeuskäsittelyn ulkopuolella, jos tämä on tarkoituksenmukaista. Jos todisteet vastaanotetaan oikeuskäsittelyn ulkopuolella, tuomioistuin ilmoittaa tästä asianosaisille pääsääntöisesti 5 päivää etukäteen. Asianosaisilla on oikeus olla läsnä todisteita vastaanotettaessa.

Asianosaisilla on velvollisuus esittää todisteita väitteensä tueksi. Tuomioistuin päättää, mitkä esitetyistä todisteista se ottaa vastaan.

Tuomioistuin voi poikkeuksellisesti ottaa vastaan myös muita kuin asianosaisten esittämiä todisteita, jos tämä on tarpeen asian ratkaisemiseksi.

Tuomioistuin voi päättää, että todistelua on täydennettävä tai se on esitettävä uudelleen tuomioistuimelle.

1.2 Kas on olemas normid, mille alusel on teatavad asjaolud tõendamiskohustusest vabastatud? Millistel juhtudel? Kas tõenditega on võimalik konkreetsed õiguslik eeldus ümber lükata?

Todistelua ei poikkeuksellisesti tarvita, jos edellytykset tuomion antamiselle ilman suullista pääkäsittelyä täytyvät. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei näissä tapauksissa otettaisi vastaan mitään todisteita, sillä todistelua voidaan tällöinkin ottaa vastaan suullisen käsittelyn ulkopuolella. Todisteiden vastaanottaminen on laadullisesti väitteen näyttämistä toteen.

Kyseisiä poikkeustapauksia ovat

pääasian käsittely, kun kyseessä on asian yksinkertainen oikeudellinen arviointi

tapaukset, joissa asianosaisten esittämiä tosiseikkoja ei kiistetä ja riita-asian kohteen arvo ilman sivukuluja on enintään 2 000 euroa

osapuolten suostumuksella tapaukset, joissa annetaan maksamismääräys, yksipuolinen tuomio tai riitauttamattomia vaateita koskeva tuomio ja oikeudesta luovutaan.

Suullista käsittelyä ei myöskään ole tarpeen määrätä kuluttaja-asioissa tehtävässä abstraktissa tutkinnassa, tapauksissa, joissa annetaan yksipuolinen tuomio kuluttajan hyväksi, syrjinnänvastaisissa riita-asioissa (kantajan suostumuksella), yksittäisissä työoikeudellisissa riidoissa eikä kiireellistä toimenpidettä koskevan hakemuksen yhteydessä.

1.3 Kui veendunud peab kohus asjaolus olema, et oma otsus sellele asjaolule rajada?

Laki ei periaatteessa sido tuomioistuinta sen suhteen, mitä näyttöä se arvioi. Toisin sanoen tuomioistuin harkitsee vapaasti näytön todistusvoiman soveltamalla vapaan todistusharkinnan periaatetta. Laki asettaa tuomioistuimelle vain poikkeuksellisesti tietyjä rajoja näytön arvioinnissa. Esimerkiksi tosiseikka, jonka osalta laissa säädetään olettamasta, joka voidaan syrjäyttää esittämällä vastatodistelua, on katsottava todistetuksi, ellei sitä kumota oikeudenkäynnissä (siviililain 133 §).

Tuomioistuinta sitovat Euroopan unionin tuomioistuimen päätökset. Tuomioistuinta sitoo myös perustuslakituomioistuimen päätös siitä, onko tietty laki ristiriidassa perustuslain, lain tai Slovakiaa sitovan kansainvälisen sopimuksen kanssa. Niin ikään tuomioistuinta sitovat perustuslakituomioistuimen tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen antamat perusoikeuksia ja -vapauksia koskevat päätökset. Tuomioistuinta sitovat myös toimivaltaisten viranomaisten päätökset siitä, että on tehty rikos, rikkomus tai hallintorikkomus, josta voidaan rangaista lain nimenomaisen säännöksen nojalla. Tällainen päätös ei kuitenkaan sido tuomioistuinta, jos se tehtiin nopeutetussa menettelyssä.

Muut kysymykset, joissa päätöksentekovalta kuuluu toiselle viranomaiselle, tuomioistuin voi arvioida itse. Jos toimivaltainen viranomainen on tehnyt päätöksen tällaisessa kysymyksessä, tuomioistuin ottaa sen kuitenkin huomioon ja sisällyttää sen tuomion perusteluihin ennakkopäätöksen luonteisena.

2 Tõendite kogumine

2.1 Kas tõendite kogumiseks on alati nõutav poole taotlus või võib kohtunik teatavates olukordades koguda tõendeid ka omal algatusel?

Asianosaisilla on velvollisuus esittää todisteita väitteensä tueksi. Tuomioistuin päättää, mitkä esitetyistä todisteista se ottaa vastaan. Tuomioistuin voi myös hankkia todisteita omasta aloitteestaan julkisista rekistereistä ja luetteloista, jos ne osoittavat, että asianosaisten väitteet ovat ristiriidassa todellisuuden kanssa. Se ei hanki muita todisteita omasta aloitteestaan.

Tuomioistuin voi hankkia todisteita omasta aloitteestaan määrittääkseen, täytyvätkö menettelylliset edellytykset tai onko ehdotettu päätös täytäntöönpanokelpoinen sekä myös selvittääkseen vieraan valtion lain sisältöä.

2.2 Millised on järgmised sammud, kui poole taotlus tõendite kogumiseks rahuldatakse?

Tuomioistuin ottaa todisteet vastaan, paitsi jos edellytykset tuomion antamiselle ilman suullista pääkäsittelyä täytyvät.

Asianosaisilla on oikeus ilmaista kantansa todistelupyyntöön ja kaikkiin vastaanotettuihin todisteisiin.

2.3 Millistel juhtudel võib kohus tagasi lükata poole taotluse koguda tõendeid?

Tuomioistuin arvioi todisteet harkintavaltansa mukaan, jokaisen todisteiden erikseen ja kaikki todisteet niiden keskinäisessä yhteydessä. Se ottaa tällöin huomioon kaiken käsittelyssä esille tulleen näytön. Kunkin vastaanotetun todisteiden uskottavuus voidaan kiistää, jollei laissa toisin säädetä.

Tietty vapaan todistusharkinnan rajoitus pätee muutoksenhaun suhteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen selvittämät tosiseikat eivät sido muutoksenhakutuomioistuinta, joka voi siis päätyä toisenlaiseen ratkaisuun. Se ei kuitenkaan voi poiketa ensimmäisen oikeusasteen tekemästä yksittäisen todisteiden arvioinnista. Se voi tehdä poikkeavan arvioinnin ensimmäisen oikeusasteen vastaanottamasta todisteesta vain siinä tapauksessa, että kyseinen todistelu esitetään uudelleen sille itselleen. Muutoksenhakutuomioistuin voi arvioida todistetta eri tavalla kuin edellinen oikeusaste myös tapauksissa, joissa alemman oikeusasteen tuomioistuin oli vastaanottanut todisteiden toisen alemman oikeusasteen tuomioistuimen puolesta (ja tämän pyynnöstä).

2.4 Millised on tõendamise eri viisid?

Todisteena voidaan käyttää kaikkia seikkoja, jotka voivat tarkoituksenmukaisesti auttaa selkeyttämään asiaa laillisesti hankittuina todistuskeinoina.

Todistuskeinoiniin kuuluvat osapuolten kuuleminen, todistajan kuuleminen, asiakirjat, asiantuntijalausunnat ja -selvitykset sekä tarkastukset. Jos todistelukeino ei ole lakisääteinen, tuomioistuin määrää siitä.

2.5 Millised on tunnistaja ütlustega tõendamise meetodid ja kas need erinevad meetoditest, mida kasutatakse eksperdi arvamusega tõendamisel? Millised on kirjalike tõendite esitamise ja ekspertiaruande/eksperdiarvamuse kohta kehtivad nõuded?

Todistaja on tuomioistuimen ulkopuolinen henkilö, joka ei ole oikeudenkäynnin asianosainen. Hän antaa todistajanlausunnon kokemistaan ja havaitsemistaan seikoista. Vain luonnollinen henkilö voi toimia todistajana.

Siviilituomioistuinten toimivaltaan kuuluvissa asioissa tarvitaan usein asiantuntija-arviointi perustaksi pääasiassa annettavalle ratkaisulle. Niinpä jos ratkaisu riippuu erityisasiantuntemusta vaativasta tosiseikkojen arvioinnista, tuomioistuin nimeää asiantuntijatodistajan. Tuomioistuimen tulee tällöin nimetä asiantuntija, vaikka tuomarilla olisi tarvittava erityisasiantuntemus asiantuntija-arvioinnin tekemiseksi oikeudenkäynnin kohteesta. Tosiseikat on määritettävä puolueettomasti sen viranomaisen ulkopuolella, joka antaa niistä ratkaisun, eikä tuomarin erityisasiantuntemus poista tätä vaatimusta.

Tuomioistuimen tulee esittää kysymykset asiantuntijalle tiettyjen sääntöjen mukaisesti. Tuomioistuimen on esitettävä asiantuntijalle vain tosiseikastoon liittyviä kysymyksiä ja vältettävä kysymyksiä, jotka liittyvät asiantuntijalausunnon kohteen oikeudelliseen arviointiin.

Asiantuntijalausunnosta voi antaa myöhemmin lausunnon toinen asiantuntija tai tieteellinen tai muu instituutio. Tällöin on kyse lausunnon, jonka kohteena on aiemmin annetun lausunnon uudelleentarkastelu. Käytännössä sitä kutsutaan joskus ns. kontrolloivaksi lausunnonksi. Tuomioistuin arvioi asiantuntijalausunnon samalla tavoin kuin muutkin todisteet.

2.6 Kas mõni tõendamisviis on teistest suurema tõendusjõuga?

Tuomioistuin arvioi vastaanotetut todisteet niiden uskottavuuden ja todenperäisyyden kannalta. Laki ei sido tuomioistuinta sen suhteen, millaisen todistusarvon se antaa eri todisteille – toisin sanoen se soveltaa vapaan todistusharkinnan periaatetta. Tuomioistuimen harkintavalta ei kuitenkaan ole rajoitukseton, vaan sen on otettava lähtökohdaksi kaikki käsittelyssä esille tullut näyttö. Tuomioistuimen on kunnioitettava näitä tosiseikkoja ja määritettävä oikein niiden keskinäinen yhteys. Tuomioistuinta ei tällöin myöskään sido mikään yksittäisten todisteiden tärkeysjärjestys niiden merkityksen ja ratkaisuvedon suhteen.

2.7 Kas teatavate asjaolude tõendamiseks on kohustuslikud kindlad tõendamisviisid?

Asioissa, jotka voidaan panna vireille myös ilman hakemusta, sekä avioliitolupaa, vanhemmuuden vahvistamista tai kiistämistä, adoptiokelpoisuutta, adoptiota sekä kaupparekisteriä koskevissa menettelyissä tuomioistuimella on velvollisuus ottaa vastaan todisteita asian tosiseikaston määrittämiseksi silloinkin, kun asianosaiset eivät ole vedonneet kyseisiin todisteisiin.

2.8 Kas seadus kohustab tunnistajad ütlusi andma?

Jokaisella luonnollisella henkilöllä on velvollisuus saapua oikeuteen kutsusta ja antaa todistajanlausunto (riita-asiain siviiliprosessilain (*Civilný sporový poriadok*) 196 §:n 2 momentti). Todistajan on puhuttava totta, eikä hän saa salata mitään. Tuomioistuimen on ilmoitettava todistajalle väärän todistuksen antamisen rikosoikeudellisista seuraamuksista ja hänen oikeudestaan vaieta.

2.9 Millistel juhtudel võivad nad keelduda ütluste andmisest?

Todistaja voi kieltäytyä todistamasta vain siinä tapauksessa, että hän todistamisellaan aiheuttaisi itselleen tai omaiselleen rikossyytöksen. Tuomioistuin päättää, onko kieltäytyminen perusteltu. Todistaja voi kieltäytyä todistamasta myös silloin, kun todistaminen rikkoisi rippisalaisuuden tai hänelle sielunhoitotyön yhteydessä suullisesti tai kirjallisesti annetun luottamuksellisen tiedon salassapidon.

2.10 Kas isikut, kes keeldub tunnistamast, võib karistada või sundida ütlusi andma?

Tuomioistuin päättää, onko kieltäytyminen perusteltu. Tuomioistuimen päätöksestä ei voi valittaa. Jos todistaja tuomioistuimen päätöksestä huolimatta kieltäytyy todistamasta, tuomioistuin voi määrätä hänelle prosessuaalisen sakon.

2.11 Kas on isikuid, keda ei saa tunnistajana üle kuulata?

Jos jokin organisaatio on asianosaisena siviiliprosessissa, tuomioistuin kuulee organisaation laillista edustajaa asianosaisena eikä todistajana (riita-asiain siviiliprosessilain 185 §).

2.12 Milline on kohtuniku ja poolte roll tunnistaja ülekuulamisel? Millistel tingimustel võib tunnistaja üle kuulata videokonverentsi vahendusel või muude tehniliste vahendite abil?

Ennen todistajan kuulemistuomion tuomioistuimen on todennettava hänen henkilöllisyytensä ja suhteensa asianosaisiin. Lisäksi todistajalle on ilmoitettava todistajanlausunnon merkityksestä, hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, väärän todistuksen antamisen rikosoikeudellisista seuraamuksista ja oikeudesta todistajanpalkkioon.

Tuomioistuin pyytää todistajaa kuvaamaan johdonmukaisesti kaiken, mitä hän tietää lausunnon kohteesta. Tämän jälkeen se esittää todistajalle kysymyksiä lausunnon täydentämiseksi ja selventämiseksi.

Todistajalle esitettävien kysymysten yhteydessä on tarpeen kiinnittää huomiota siihen, etteivät kysymykset saa olla johdattelevia tai harhaanjohtavia. Jos tällaisia kysymyksiä tai asian oikeudelliseen arviointiin liittyviä kysymyksiä esitetään, oikeuden puheenjohtaja voi kieltäytyä hyväksymästä asianosaisen tai asiantuntijan kysymystä. Kieltäytymisestä tehdään oikeuden päätös, jota ei anneta tiedoksi ja josta ei voi valittaa. Päätös liitetään oikeudenkäyntipöytäkirjaan. Tuomioistuin voi asianomaisten suostumuksella järjestää suullisen käsittelyn videoneuvottelun tai muun viestintätekniikan välityksellä.

3 Tõendite hindamine

3.1 Kas asjaolu, et pool on saanud tõendid ebaseaduslikul teel, seab kohtule otsuse tegemisel piiranguid?

Kuten edellä todetaan, laki ei sido tuomioistuinta sen suhteen, millaisen todistusarvon se antaa eri todisteille – toisin sanoen sovelletaan vapaan todistusharkinnan periaatetta riita-asiain siviiliprosessilain 191 §:n mukaisesti.

3.2 Kas minu kui poolte antud seletusi võetakse tõendina arvesse?

Tuomioistuin arvioi asianosaisten, heidän edustajiensa ja muiden oikeuskäsittelyyn osallistuvien henkilöiden toimet johdonmukaisesti niiden sisällön perusteella eikä sen mukaan, missä ominaisuudessa he esiintyvät oikeudessa. Asianosaisten toimet eivät ole määrämuotoon sidottuja. Asianosaiset voivat periaatteessa toteuttaa määrättyjä prosessitoimia harkintansa mukaan. Kyseeseen tulee kirjallinen tahdonilmaus tai suullinen (pöytäkirjaan kirjattava) lausuma, jolla on samat oikeusvaikutukset. Se on kuitenkin aina tehtävä nimenomaisesti tai siten, ettei ole epäilystä asianosaisen tarkoituksesta. Päivitetty viimeksi: 16/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.